

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО”**

*Затверджено вченою радою академії
(протокол № 10 від 18.05.2007р.)*

**ХАРКІВ
2008**

Програма навчальної дисципліни “Ораторське мистецтво /
Уклад.: М.П. Требін, В.Д. Воднік, Г.П. Клімова та ін. – Х.: Нац.
юрид. акад. України, 2008. – 8 с.

У к л а д а ч і: М.П. Требін,
В.Д. Воднік,
Г.П. Клімова,
Г.Ю. Васильєв,
О.В. Волянська,
В.Я. Зимогляд,
Н.П. Осипова,
І.В. Підкуркова,
О.М. Сахань.

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
академії (протокол № 3 від 19.05.2008 р.)*

1. ВСТУП

Ораторське мистецтво є гуманітарною дисципліною, яка включає до себе комплекс знань, умінь і навичок оратора, що застосовуються для підготовки й проголошення переконливої промови. В українській вищій юридичній школі воно є невід'ємною часткою у підготовці висококваліфікованого юриста. Основи ораторського мистецтва мають важливе значення у формуванні професійних рис фахівців-юристів. У демократичній державі діяльність суддів, працівників прокуратури й міліції, пенітенціарних закладів потребує певних знань з проблематики ораторського мистецтва, тому що у юридичній практиці без дієвого слова, його впливу на особистість не обійтись.

Навчитися переконувати, робити слабку думку сильною – таке завдання можна виконати за допомогою ораторського мистецтва, звертаючись як до розуму, так і до почуттів людей.

Метою курсу є формування знань про основи ораторського мистецтва, особливості впливу однієї людини на іншу, допомогти студентам опанувати основи судового красномовства, сформуванню високої мовної культури майбутнього юриста.

У результаті вивчення ораторського мистецтва студенти повинні:

знати: особливості й характеристики етапів діяльності оратора – закони винаходу думки, класифікації родів і видів ораторського виступу; методи розробки концепції виступу; критерії відбору проблем у темі, загальні принципи побудови публічного виступу; способи викладення матеріалу виступу; та активізації мислення аудиторії; культуру публічної промови; соціально-психологічні закони спілкування оратора і аудиторії; характеристику мови щодо акустико-фізіологічних позицій; принципи і способи проведення полеміки; монологічну і діалогічну форми судової промови, особливості підготовки судової промови.

уміти: моделювати спілкування з різними людьми і аудиторіями в професійній діяльності; будувати тактику виступу

і аргументації; знаходити і ліквідувати логічні помилки публічного виступу; правильно підбирати і застосовувати інтонаційно-виразні засоби мовлення; урізноманітнювати механізм наочності слова; знімати напруження перед виступом; розробляти й вибирати згідно з обставинами справи, характером судового розбору й особливостями аудиторії стратегію і тактику судової промови.

2. З М І С Т

1. ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Предмет і функції ораторського мистецтва. Історія ораторського мистецтва. Роль ораторського мистецтва у професійній діяльності юриста.

Роди та види ораторського мистецтва. Форми ораторського мистецтва. Закони ораторського мистецтва. Основи ораторського мистецтва.

2. ВЗАЄМОДІЯ ОРАТОРА ТА АУДИТОРІЇ

Функції оратора. Фази і етапи діяльності оратора.

Індивідуально-психологічні якості оратора. Поведінка оратора в аудиторії. Характеристика мовного типу оратора.

Ознаки аудиторії: соціально-демографічна, соціально-психологічна, формально-ситуативна.

Контакт оратора та аудиторії, шляхи його встановлення.

Суб'єктивні та об'єктивні перешкоди контакту аудиторії і оратора, та способи їх подолання.

3. СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ОРАТОРА

Структура стратегії. Визначення тактики виступу. Головні елементи тактики, їх значення.

Принципи та способи побудови промови. Прийоми викладення інформації.

Засоби активізації слухачів.

Тактичні помилки, шляхи їх усунення.

4. ПІДГОТОВКА ВИСТУПУ

Способи вибору теми. Види плану промови та вимоги до складання плану. Форми текстового оформлення матеріалу. Форми репетиції.

Композиція виступу. Характеристика основних частин композиції.

Види підготовки до виступу, особливості їх використання.

5. ДОКАЗ У ПУБЛІЧНОМУ ВИСТУПІ

Поняття і структура доказу. Правила і помилки висунення тези, аргументації та демонстрації.

6. КУЛЬТУРА МОВИ

Поняття та структура культури мови. Загальні ознаки мовної культури оратора. Мовна норма.

Стиль мови: поняття і види. Умови вибору стилю промови. Індивідуальний стиль оратора, проблеми його створення і шляхи оволодіння ним.

Образність мови: поняття, зміст, роль. Засоби створення образності. Види тропів та фігур.

7. ТЕХНІКА МОВЛЕННЯ

Поняття й категорії техніки мовлення.

Логіко-інтонаційні закономірності промови. Інтонаційно-виразні засоби мови.

Мовні ноти: призначення, зміст. Правила роботи з мовними нотами.

8. ПРИНЦИПИ І ЗАСОБИ ВЕДЕННЯ ПОЛЕМІКИ

Полеміка як форма ораторського мистецтва: функції, принципи, прийоми.

Культура полеміки.

Характеристика запитань і відповідей у полеміці. Види запитань і відповідей.

Види полемічних “хитрощів” у полеміці.

9. СУДОВЕ КРАСНОМОВСТВО

Предмет судового виступу. Монологічна і діалогічна форми судових виступів. Судові дебати як складова частина судового розгляду.

Особливості підготовки судових виступів.

3. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Риторика. – Л.: Світ, 2001. – 240 с.

Молдован В.В. Риторика: загальна та судова. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 318 с.

Молдован В.В. Судова риторика. Навч. посіб. – К.: Кондор, 2006. – 328 с.

Молдован В.В., Кацавець Р.С. Судова риторика: практикум: Навч. посіб. – К.: Алерта, 2006. – 200 с.

Ораторське мистецтво. / Н.П. Осипова, В.Д. Воднік, Г.Ю. Васильєв и др. – Х.: Одиссей, 2005. – 144 с.

Судові промови адвокатів України. – Кн. 1 // Адвокат. – 2000. – 216 с.

Токарська А.С., Кочан І.М. Культура фахового мовлення правника. – Л.: Світ, 2003. – 312 с.

Навчальне видання

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО”**

У к л а д а ч і: ТРЕБІН Михайло Петрович,
ВОДНІК Валентина Давидівна,
КЛІМОВА Галина Павлівна,
ВАСИЛЬЄВ Георгій Юрійович,
ВОЛЯНСЬКА Олена Володимирівна,
ЗИМОГЛЯД Віктор Якович,
ОСИПОВА Наталія Пилипівна,
ПІДКУРКОВА Ірина Валеріївна,
САХАНЬ Олена Миколаївна.

Відповідальний за випуск *М.П.Требін*

Редактор *В.В. Арнаутова*

Комп'ютерна верстка *Л.П. Лавриненко*

План 2008, поз. 24

Підп. до друку 17.06.2008. Формат 84x108 ¹/₃₂. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Умовн. друк. арк. 0,5. Облік.-вид.арк. 0,12. Вид. № 34.
Тираж прим. Зам. № 3220. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національної юридичної академії України,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національної юридичної академії України,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.